

UCHWAŁA NR XXIII/167/2020
Rady Gminy Bojanów
z dnia 11 grudnia 2020 roku

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii
na 2021 rok

Na podstawie art.18 ust 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz. U. z 2020r. poz. 713 ze zm.) oraz art. 10 ust. 1, 3 i 4 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jednolity: Dz. U. 2019r. poz. 852 ze zm.) Rada Gminy Bojanów

uchwała co następuje:

§ 1

uchwała się „Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii na 2021 rok” stanowiący załącznik do niniejszej Uchwały.

§ 2

Zobowiązuje się Wójta Gminy do przedstawienia Radzie Gminy raportu z realizacji programu w terminie do dnia 31 marca 2022 roku.

§ 3

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

§ 4

Uchwała wchodzi w życie z dniem 01 stycznia 2021 roku.

Przewodniczący Rady

Emil Bielen

**GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII**

NA 2021 ROK

I. WPROWADZENIE

Nałóg w najkrótszej definicji to przymus używania środka psychoaktywnego oraz zaangażowanie w jego zdobywanie. Nie musi temu towarzyszyć zależność fizyczna. Nałóg oznacza również ryzyko wystąpienia szkodliwych następstw i konieczności zaprzestania przyjmowania środka. Bez znaczenia jest tu postawa pacjenta tj. czy rozumie on sytuację i czy zgadza się z zaleceniami. O nadużywaniu substancji psychoaktywnej mówi się wówczas, gdy sposób jej stosowania narusza przyjęte normy społeczne. Dla większości uzależnień charakterystyczne są dwa zjawiska:

- zależność psychiczna, to uczucie zaspokojenia po zażyciu i pragnienie przyjęcia środka ponownie w celu wywołania stanu euforii lub zredukowania złego samopoczucia;
- zależność fizyczna jest to przystosowanie się organizmu do substancji, czemu towarzyszy rozwój tolerancji oraz objawy zespołu abstynencyjnego.

Tolerancją określa się konieczność stopniowego zwiększania dawki w celu osiągnięcia takiego efektu, jaki występował wcześniej po małych dawkach. Zespół abstynencyjny charakteryzuje się dokuczliwymi objawami fizycznymi, które występują po odstawieniu środka. Rozwój uzależnienia jest procesem złożonym. Muszą istnieć co najmniej trzy czynniki: środek uzależniający, okoliczności usposabiające (w tym predyspozycje genetyczne), podatna osobowość. Rodzaj uzależnienia zależy częściowo od wzorców kulturowych i klasy społecznej. Jego rozwojowi sprzyja obniżenie nastroju, niska samoocena, wyobcowanie społeczne oraz niekorzystne warunki środowiskowe. Substancje uzależniające wpływają na ośrodkowy układ nerwowy i powodują spadek lęku, podwyższenie nastroju, poczucie wzmożonych możliwości fizycznych i psychicznych oraz zmiany zachowań.

Środki psychoaktywne można podzielić na te, które powodują zależność głównie psychiczną (kokaina, marihuana, amfetamina, halucynogeny-LSD, meskalina) oraz na te powodujące zależność fizyczną i psychiczną (opiaty, barbiturany, alkohol, leki przeciwlękowe i uspokajające – diazepam, oksazepam).

Narkomania jest chorobą posiadającą specyficzne cechy:

1. **Jest chorobą postępującą (nie leczona rozwija się i pogłębia)** - specyfikę i przebieg choroby można opisać i przewidzieć. Zachowanie osoby uzależnionej jest sterowane przez nawyki związane z zażywaniem narkotyku. Choroba ta, jeżeli nie jest leczona ulega nasileniu, nawet, jeśli pojawią się okresy, w których wydaje się, że została zahamowana. Kontynuowanie używania narkotyków prowadzi nieuchronnie do nasilenia się szkód fizycznych, społecznych, psychicznych i duchowych. W związku z powyższym, celem leczenia jest zatrzymanie postępu choroby.
2. **Jest chorobą pierwotną** - jest przyczyną, źródłem innych chorób, zaburzeń i problemów emocjonalnych. Leczenie narkomanii jest warunkiem koniecznym rozwiązania innych problemów. Najpierw trzeba zatrzymać narkomanię i dopiero potem zajmować się powikłaniami z niej wynikającymi (kłopoty ze zdrowiem, w rodzinie, pracy itp.).
3. **Jest chorobą chroniczną (przewlekłą, niewyleczalną)** - dla osoby uzależnionej nie jest możliwe kontrolowane używanie narkotyku. Z narkomanii nie można się wyleczyć. Pełna abstynencja i leczenie jest jedyną formą powstrzymania rozwoju tej choroby. Nawet, jeśli narkoman potrafi przez

krótki czas kontrolować używanie narkotyku, to i tak szybko kończy się to powrotem do zażywania w sposób niekontrolowany i destrukcyjny. W każdym momencie można jednak powstrzymać rozwój choroby, przestać brać i uczyć się żyć bez narkotyku.

4. **Jest chorobą śmiertelną (nie leczona prowadzi nieuchronnie do śmierci)** - jeżeli nie uda się zahamować procesu choroby, doprowadzi to do śmierci. Inne rozpoznania wpisywane do aktu zgonu często maskują podstawową przyczynę śmierci – narkomanię. Narkomanii systematycznie wyniszczają swój organizm, co prowadzi do wielu chorób somatycznych, ulegają wypadkom, popełniają samobójstwa, podejmują ryzykowne zachowania na granicy życia i śmierci.
5. **Jest chorobą nawracającą** - pomimo pomyślnego przebiegu leczenia, w narkomanii zdarzają się okresy powrotu do starego sposobu funkcjonowania (myślenia, odczuwania, zachowania). Taki okres nazywa się nawrotem i można go zatrzymać, zanim dojdzie do „zaćpania”.

Wchodzenie w uzależnienie jest procesem wielofazowym, najpierw pojawia się etap eksperymentowania, później faza przyjemności ze stanu odurzenia, faza odurzenia za wszelką cenę i czas, kiedy trzeba brać narkotyki, żeby czuć się normalnie. Zespół uzależnienia możemy rozpoznać, kiedy pojawiają się co najmniej trzy objawy nieprzerwanie przez miesiąc w ciągu ostatniego roku. Do najistotniejszych cech i objawów uzależnienia należą: silna potrzeba lub przymus używania substancji psychoaktywnej, utrata samokontroli w używaniu substancji psychoaktywnej, przyjmowanie substancji w celu uniknięcia objawów abstynencyjnych lub wystąpienie zespołu abstynencyjnego po przerwaniu przyjmowania substancji, wzrost tolerancji na używane substancje, zaniedbywanie innych zainteresowań lub przyjemności na rzecz zdobywania i przyjmowania substancji uzależniającej, zażywanie środka mimo wyraźnych szkód fizycznych, psychicznych, społecznych o których wiadomo, że mają związek z przyjmowaniem środka.

Używanie środków psychoaktywnych należy do zachowań ryzykownych. Dzieci i młodzież są grupą szczególnie narażoną na oddziaływanie substancji psychoaktywnych. Dealerzy narkotyków działają tam, gdzie znajdują duże skupiska młodzieży. Brak reakcji dorosłych na nieprawidłowe zachowania, nawet te drobne przeradza się w poczucie bezkarności, nasila konfrontację, chęć sprawdzenia do jakiego momentu można się posunąć. Nie wszyscy zdają sobie sprawę ze skali zagrożeń, bo skoro ich problem nie dotyczy, to problem taki nie istnieje.

Podstawową zasadą zapobiegania narkomanii jest profilaktyka realizowana poprzez stosowanie określonych strategii profilaktycznych. Celem strategii informacyjnej jest dostarczanie adekwatnych informacji na temat skutków zachowań ryzykownych i umożliwienie dokonywania racjonalnych wyborów. U podstaw tej strategii leży przekonanie, że ludzie, zwłaszcza młodzi zachowują się ryzykownie, ponieważ zbyt mało wiedzą o mechanizmach i następstwach takich zachowań. W związku z tym dostarczanie informacji o skutkach palenia tytoniu, picia alkoholu lub odurzania się narkotykami ma spowodować zmianę postaw i w konsekwencji nie podejmowanie zachowań ryzykownych.

Strategia edukacyjna ma pomóc w rozwijaniu ważnych umiejętności psychologicznych i społecznych, umiejętności nawiązywania kontaktów z ludźmi, radzenia sobie ze stresem, rozwiązywania konfliktów, opierania się naciskom ze strony otoczenia itp. U podstaw tej strategii leży przekonanie,

że ludzie nawet dysponujący odpowiednią wiedzą, podejmują zachowania ryzykowne z powodu braku umiejętności niezbędnych w życiu społecznym. Te deficyty uniemożliwiają budowanie głębszych, satysfakcjonujących związków z ludźmi, uniemożliwiają odnoszenie sukcesów, także zawodowych. Zachowania ryzykowne stanowią w tej sytuacji zastępcze, chemiczne sposoby radzenia sobie z trudnościami.

W Polsce podstawą prawną do działań w zakresie przeciwdziałania narkomanii jest ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005 roku. Ustawa ta określa zadania własne gminy w zakresie przeciwdziałania narkomanii oraz sposoby ich realizacji z uwzględnieniem potrzeb lokalnych. Aktem prawnym, na podstawie, którego prowadzi się realizację działań na szczeblu lokalnym jest gminny program przeciwdziałania narkomanii. Program jest uchwalany corocznie przez radę gminy.

II. INFORMACJA O PROBLEMIE NARKOMANII W GMINIE BOJANÓW W 2015 ROKU.

Problemy wynikające ze stosowania środków odurzających, środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych potwierdzają informacje zawarte w Diagnozie Problemów Społecznych Gminy Bojanów.

Z danych wynika, że na przełomie 2015/2016 roku około 3% uczniów szkół podstawowych oraz 15% uczniów szkół gimnazjalnych było zdania, że ich rówieśnicy mają kontakt z substancjami psychoaktywnymi. Zdecydowana większość młodzieży szkolnej zaprzecza zażywaniu narkotyków. Wśród badanej grupy do eksperymentów z tego typu substancjami przyznało się 4% uczniów szkół podstawowych oraz 8% z gimnazjów.

Najpopularniejszymi źródłami wiedzy o narkotykach i dopalaczach są Internet i telewizja, co potwierdziło 57-59% respondentów.

Wśród dorosłych mieszkańców Gminy Bojanów problem uzależnienia od narkotyków jest postrzegany jako zjawisko przeciętnie ważne (34% badanych) lub dość ważne (31% badanych).

Zdecydowana większość dorosłych mieszkańców zadeklarowało, że nigdy nie korzystało ze środków psychoaktywnych (94%), a 4% respondentów przyznało się do zażywania narkotyków. Większość respondentów nie przyznaje się do znajomości z osobami zażywającymi narkotyki (87%).

Jednocześnie 54% dorosłych mieszkańców uważa, że młodzież w gminie jest narażona na kontakt z narkotykami, a 48% badanych wskazuje, że w gminie nie jest trudno o dostęp do narkotyków.

Wśród starszych uczniów nasila się kontakt z substancjami psychoaktywnymi. 15% uczniów szkół gimnazjalnych wskazało, że ich rówieśnicy zażywają narkotyki lub dopalacze, przy jednoczesnym zaprzeczeniu przyjmowania przez nich substancji odurzających (94% w szkołach gimnazjalnych oraz 96% w szkołach podstawowych).

Najskuteczniejszymi strategiami profilaktycznymi są strategie angażujące szkołę i rodzinę. Tylko wtedy, gdy młodzież zrozumie siebie, motywy swego postępowania i stanie się odpowiedzialna za własne czyny, można będzie zaobserwować zmianę zainteresowania środkami odurzającymi. Budujący jest fakt, że młodzież posiada wiedzę, nabytą w większości z telewizji i Internetu, na temat szkodliwości środków psychoaktywnych. Oprócz edukacji samej młodzieży, która z uwagi na swój wiek znajduje się w grupie podwyższonego ryzyka, jeśli chodzi o eksperymentowanie z substancjami, istotna jest także edukacja

rodziców na tematy związane z używaniem narkotyków. Im więcej rodzic wie o środkach psychoaktywnych, tym łatwiej będzie mu przekonać dziecko, aby ich nie zażywało. Nie ma prostych i skutecznych recept na to, jak uchronić dziecko przed narkotykami, dlatego tak ważna jest świadomość rodziców na temat szkodliwości narkotyków. Profilaktyka przynosi najlepsze efekty wtedy, gdy współpracują rodzina, szkoła i całe społeczeństwo.

Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii stanowi spis działań będących zadaniami własnymi gminy w obszarze tych działań, które będą realizowane w 2021 roku i jest kontynuacją zadań realizowanych w 2020 roku. Program skierowany jest do całej społeczności lokalnej, a nie tylko do osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych.

III. CELE PROGRAMU:

Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii ma następujące cele:

- 1) ograniczenie dostępności i używania narkotyków wśród dzieci i młodzieży oraz związanych z tym problemów społecznych,
- 2) podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat związany z używaniem środków psychoaktywnych i możliwości zapobiegania zjawisku,
- 3) opóźnienie inicjacji narkotykowej,
- 4) promocja zdrowego stylu życia,
- 5) zminimalizowanie ryzyka kontaktu młodzieży ze środkami odurzającymi w okresie wakacji,
- 6) diagnoza i aktualizacja problemów związanych z zagrożeniem używania substancji psychoaktywnych, stanu zjawiska i jego specyfiki środowiskowej,
- 7) unowocześnienie programów profilaktycznych i dostosowanie ich do zdiagnozowanych potrzeb.

Wymienione problemy wynikające z używania środków psychoaktywnych wymagają znajomości różnych metod i opanowania wielu umiejętności, w związku z tym należy:

- 1) kontynuować programy profilaktyczne w szkołach oraz szkolenia dla nauczycieli i pedagogów w zakresie problemów związanych z ryzykownym zachowaniem uczniów,
- 2) realizować spotkania informacyjno – edukacyjne dla rodziców,
- 3) kontynuować programy psychoprofilaktyczne zintegrowane z zajęciami sportowymi dla dzieci i młodzieży,
- 4) prowadzić system informacji o zagrożeniach związanych z używaniem substancji psychoaktywnych oraz o działaniach podejmowanych na terenie miasta w zakresie problemów uzależnień, w tym narkotyków,
- 5) współpracować z Powiatową Komendą Policji w Stalowej Woli i Posterunkiem Policji w Bojanowie oraz innymi instytucjami, których celem jest zwalczanie narkomanii,
- 6) kontynuować współpracę z organizacjami pozarządowymi i lokalnymi mediami,
- 7) upowszechniać informacje dot. adresów instytucji i miejsc, gdzie można skorzystać z bezpłatnej pomocy psychologicznej w konkretnych sytuacjach życiowych – informatory, ulotki,

- 8) organizować wywiady środowiskowe, socjalne; interwencje rodzinne, współpracować z rodzinami w miejscu zamieszkania,
- 9) upowszechniać materiały informacyjno - edukacyjne z zakresu promocji zdrowia i profilaktyki narkomanii na dyskotekach, świetlicach, imprezach kulturalnych itp.
- 10) dofinansowywać szkolenia, kursy specjalistyczne zwiększające kompetencje w zakresie przeciwdziałania narkomanii i pomocy psychologicznej,
- 11) kontynuować planowanie i zlecenie realizacji programów i zajęć informacyjno-edukacyjnych wczesnej interwencji na wszystkich poziomach szkół oraz ich monitorowanie (dla dzieci, młodzieży, rodziców).

IV. ZADANIA PROGRAMU

Prowadzenie działań związanych z profilaktyką i przeciwdziałaniem narkomanii oraz integracji społecznej osób uzależnionych od narkotyków należy do zadań własnych gmin. W większości zadania te obejmują:

1. Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem:

Sposób realizacji:

- porady informacyjne i terapeutyczne dla mieszkańców Gminy Bojanów;
- realizacja programów dla osób uzależnionych od narkotyków i ich rodzin;
- porady informacyjne dla osób uzależnionych od narkotyków.

2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej:

Sposób realizacji:

- porady dla członków rodzin;
- udzielanie wsparcia i motywowanie do podjęcia leczenia.

3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo – rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych.

Sposób realizacji:

- udzielanie pomocy dzieciom zagrożonym narkotykami w świetlicach opiekuńczo – wychowawczych z programem socjoterapeutycznym;
- kontynuowanie programów edukacyjnych w zakresie problemów narkomanii dla rodziców dzieci uczęszczających do szkół podstawowych i gimnazjów;
- realizacja pozalekcyjnych programów profilaktycznych związanych z zajęciami sportowymi na terenie Gminy Bojanów;
- realizacja programów dla osób uzależnionych i ich rodzin;
- wspieranie programów profilaktycznych, uczących mówić „nie biorę”;
- wspieranie programów pomocowych dla dzieci i młodzieży zagrożonych narkomanią;

- prowadzenie stałego systemu informacji o działaniach podejmowanych na terenie miasta w zakresie rozwiązywania problemów narkotykowych.
4. Wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii.

Sposób realizacji:

- współpraca z organizacjami pozarządowymi, kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi z zakresu zapobiegania narkomanii o charakterze profesjonalnym;
 - wspomaganie organizacyjne grup pomocowych.
5. Pomoc społeczna osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Sposób realizacji:

- udzielanie pomocy wynikającej z ustawy o pomocy społecznej;
 - udzielanie pomocy dzieciom z rodzin z problemem narkotykowym;
 - integracja społeczna osób uzależnionych (po lub w trakcie terapii), bądź zagrożonych uzależnieniem, motywująca do zachowania abstynencji oraz udział w grupach wsparcia.
6. Inne zadania z dziedziny profilaktyki i przeciwdziałania problemom narkomanii, które nie zostały ujęte w programie, a mogą okazać się niezbędne do zwiększania skuteczności oddziaływań w tej dziedzinie.

V. REALIZATORZY GMINNEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII

Realizatorami zadań zawartych w Gminnym Programie Przeciwdziałania Narkomanii są:

- 1) **Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych** w zakresie inicjowania działań profilaktycznych, podejmowania czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu.
- 2) **Urząd Gminy Bojanów, szkoły oraz jednostki organizacyjne i pomocnicze gminy** w zakresie realizowania zadań dotyczących profilaktyki.
- 3) **Policja, Prokuratura i Sąd** w ramach ich kompetencji wynikających z realizacji zadań profilaktycznych.
- 4) **Instytucje kultury i organizacje pozarządowe** realizujące pozalekcyjne, środowiskowe programy dotyczące profilaktyki uzależnień, adresowane głównie do dzieci i młodzieży.
- 5) **Inne podmioty**, którym zlecane są do realizacji zadania Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii.

III. FINANSOWANIE DZIAŁAŃ

Środki finansowe na realizację Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii pochodzą z opłat za korzystanie z zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych. „Art. 18². Dochody z opłat za

zezwolenia wydane na podstawie art. 18 lub art. 18¹ oraz dochody z opłat określonych w art. 11¹ wykorzystywane będą na realizację gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz Gminnych Programów, o których mowa w art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, i nie mogą być przeznaczane na inne cele”.

Wydatki przeznaczone na realizację zadań własnych gminy wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii oraz niniejszego programu są ujęte w planie budżetu gminy na rok 2021 w dziale 851 – Ochrona zdrowia, rozdział 85153